

(spălătoriu), vasu pentru apă de spălatu, ștergură pieptenu, d) vasu pentru apă de beutu, e) câteva perini umplute cu paie, pre cari voru dormi pruncuții obosiți, f) dulapu, (sicriu) pentru elemosina copiiloru.

2. *Unelte pentru ocupățiune.* a) tablă, tăbliță, b) icónele intuitive, c) unu mănunchiu de vergele, d) o corfă de pusu petricele, e) câte unu litru de bóbe de fasole, bobu, cucuruzu, f) câteva păpuși, g) minje (labdă) și alte unelte de jocu. h) răchițele și paie pentru împletită, i) mai multe hârtii de gazete pentru înfășuratu.

În asilele de veră se potú primi și copii mai mici de 3 ani, decă nu-sú sugători. Preste totu se postesce, că *copii primiiți se fã sãnduști*, de acea legea pre copii bolnavi, hãbãuci îi eschide din asile.

Asilele de veră de copii voru fi conduse de *doici cualificate* spre acestu scopu; invetătoresele cu diplome numai în modu escepționalu potú fi aplicate pentru conducerea acestora.

Doicile își-vorú câștiga cualificațiunea necesară *prin unu cursu de 6 septemãni* la cutareva grãdină de copii, care va fi facultatã de cãtrã Înãlțulu Ministeriu reg. ung. de culte și instrucțiune publicã pentru de a da atare cualificațiune.

La acestu cursu voru fi primite acele femci oneste, cu portare moralã bunã, cari suntú în etate dela 18—40 ani și sciu scie, ceti și vorbi unguresce. La primire voru fi preferite invetătoresele veduve, sociele și ficele invetătoriloru. Pentru primire înainte de iuceperea cu vre-o 1—2 septemãni voru avé a recurge la președintele comitetulu supraveghiãtoriu dela respectiva grãdină de copii. Dupã terminarea cursulu voru primi unu testimoniù, pre basa căruia voru poté fi aplicate ca conducãtore la asilele de veră de copii.

În asilele de veră confesionale pruncuții peste 4i se'ar poté ocupa în modulú urmãtoriu: în órele antemeridiane; dela 8—9 sã se deprindã a face cruce, cei mai mãrișori a rãcita rogãțiunea Domnului, Nãscãtóra, unele poesióre

morale cum suntu d. e. cătră ângerulú pãditoriú, despre iubirea pãrințilorú și altele; dela 9--10 deprinderea la ordine și curățeniã; dela 10--11 mișcare liberã în ocolú (curte) jocú în țîrfã, jocú cu păpușele și alte jocuri, dacã e tẽmpú ploiosú aceste se potú arangia în ambicú și în chiliã (salã); dela 11--12 învẽtarea a rãcita unele pœsiore copilãreșci și dacã au melodiã și cântarea acelora, în fine se cântã o pœsiorã religioasă. În orele postmeridiane: dela 12--2 pãusã; dela 2--3 conversarea doicii cu pruncuții despre lucruri cunoscute, cum suntu d. e. unelele de jocú, unele recuisite din chiliã etc.; dela 3--4 implecitu cu rãchițele, paie, înfășurarea hãrtiei; dela 4--5 diferite jocuri copilãreșci; dela 5--6 recitare din pœsiorele religioasă-morale, și copilãreșci, cântecú.

Asilele de vërã vorú sta deschisã de deminẽta pãnã sãra și doica va împãrți tẽmpulú pentru ocupãtiunea pruncilorú dupã buna chibzuela sa; în generalú însẽ trebuie sã observezẽ materialulú mãi susã indicatú, pentracã nu este ẽratú, ca micuții sã se pœa îngreuneze, sau cã totú tẽmpulú din asilú sã-lú petrecã numãi cu jocuri fiindú scopulú principalú a asilelorú de aĩ deda pre copii și la ceva lucruri folositoare cum suntu d. e. deprindere în pietate, iubire, dedare la curățeniã, ordine, cugetare, vorbire.

În întẽlesulú pãsagiului finalú alú §-lui 8 din articlú de lege XV din a. 1891 în grãdinele și asilele de copii ocupãtiunile pruncilorú, a cãrorú limbã maternã nu-i cea maghiarã, suntu de asẽ arangia așa, încãtú micuții sã se introducã și în cunoșcințele limbei maghiare, ca a limbei statului.

Salaritulú unei doici aplicate în asilulú de vërã are sã fiã la lunã celú puçinú 10 fl. (20 corin.) și lozinã.

Asilele de vërã de copii vorú sta sub administrarea și jurisdicțiunea imediatã a unui *comitetú supraveghiatoriú*.

În acele comune besericesci, unde suntu senate școlare, comitetulú supraveghiatoriú sã va constitui din membrii senatului școlariú, întregindu-sẽ cu cãteva femei oneste, cari sã interesãzã de asilulú de copii și cu mediculú cercualú ori comunalú.

Agendele comitetului supraveghiatoriū vorū fi: a se îngriji de starea materială a asilului, a aplica doica și acesta a-o notifica Ordinariatului diecesanū și inspectorului reg. școl., a se îngriji în conțelegere cu antistia comună, ca părinții ori tutorii să-și trimită regulatū pruncuții în asilū; de a controla activitatea doicei, de a se îngriji despre starea sanitară a copiilorū din asilū și dacă va observa între dênșii ceva morbū îndată să notifice medicului, ca membrului diu comitetū.

Superioritatea (preotulū, curatorulū primariū) comunei basericesci, în care se intenționează a să înființa asilulū de veră, înainte de deschiderea acestuia are datorință a însinua Ordinariatului diecesanū și inspectorului reg. școlasticū, cumcă fiindū lipsă de asilū de veră în acea comună besericescă, dorește alū deschide pe diua anumită; la dorința inspectorului reg. școl. i-va notifica și catalogulū comitetului supraveghiatoriū, mărimea și ajustarea asilului, salariulū și testimoniulū doicei aplicate.

Aceste am doritū a le comunica despre asilele de veră onoratului publicū cetitorū dela »Școla poporală« cu acea intențiune curată, că decă în cutareva comună besericescă română ar subversa necesitatea de a se rîd că asilū de veră, superioritatea basericescă și școlastică din aceste modeste șiruri să afe modalitatea, cumū are să purcêdă în atare afacere.

V. L.

Epistola în școla poporală.

Între obiectele prescrisă pentru orî-ce școlă din lume, loculū primū după meritū îlū ocupă limba maternă; așa și în scôlele noastre poporale.

Dreptū aceea, adevêrū vorbește pedagogulū nostru d-lū V.

Petri, în Planul de lecțiuni pentru școlile elementare române pag. 22, cându — vorbindu despre importanța limbii materne, dice:

«Cunoștința limbii românești ne este de neapăretă trebuință fiindcă că dânsa este dovada cea mai puternică a naționalității noastre, fiindcă că dânsa este mijlocul de împărtășire alu ideilor și simțimentelor între ștece milioane de Români, fiindu-că dânsa formează și trebuie să formeze sufletul învățământului nostru public, fiindu că dânsa este temelie, pre care ne spriginim în învățatura tuturor celor alalte ramuri ale științei, și în fine fiindu că dela cunoștința ei va atârna puțința de a avea mâne o literatură românească, care să manifeste propria noastră viață intelectuală.

Totu vorbindu despre importanța și utilitatea studiului limbii materne, dice cu dreptu cuvântu unul din puterile didactice ale României ¹⁾ că:

«Acestu studiu constituie baza fundamentală a unei bune educațiuni; el cuprinde în sine forța centrală, din care decurge prosperitatea și progresul intelectualu și moralu alu unui popor; ear pentru noi Români, cu deosebire, elu a fostu, este și trebuie să fie pedestalul nostru naționalu, scutul de apărare alu existenței noastre naționale.»

«Dacă m'arū întreba cineva,» dice unū pedagogu americanu, «să spunū care din studiile învățământului publicu e celū mai esențialu și mai superioru, fundamentul principalu, pre care să bazează o bună educațiune, și care prin urmare trebuie să fie obiectul celei mai serioase îngrijiri din partea ori căru învățatoriu în genere? . . . eu ași răspunde fără nici o esitațiune, că acela e *«studiul limbii materne.»*

Noi Români trebuie să punemū celū mai mare pondū pre studiul limbii materne încă și din motivul ce rezultă din vorbele ilustrului T. Cipariu, părintele literaturii române, care în discursul său rostitu cu ocaziunea inaugurării și deschiderii Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, între altele ne învață:

«Însă din toate aceste ruine prevedința ne-a conservatū încă în aceste doreri cumplite unū tesaurū neprețitū care nu ni l'a pututū răpi nici sabia învingătorului, nici crușimea tiranului, ce domina pre corpurile noastre, nici poterea fizică, nici politica infernale,

¹⁾ Andreiū Visanti la liceulū din Iași.

unul tesaurul născut cu noi de la țitele maicei noastre, dulce ca sărutul măicuțelor, cându ne aplicăm la sinul lor; tesaurul mai scump de cât viața; tesaurul, care de l'amă si pierdut, de l'amă pierde, de vom suferi vre-odată, că cineva cu puterea, a cu înșelaciunea, au cu mamele se ni-l răpiască din mâinile noastre, atunci mai bine, mai bine se ne înghiță pământul de vii, se ne adunăm la părinții noștri cu aceea mângâiere, că nu am tradat cca mai scumpă ereditate, fără de carea nu am mai fi demni de a ne numi fii lor: *limba românească*.

Dar ce este limba?

La acesta întrebare er voi răspunde cu vorbele unui pedagog din vecina Româniă:

Limba este acel organ, cu care natura, în minunatele s'ale creațiuni, a înzestrat pe om, pentru ca el să se-și potă exprime toate păturile, toate durerile și bucuriile, toate simțămintele, toate cugetările s'ale celca mai intime. Școala nu e mai fidelă în transmiterea sunetului; însăși istoria nu potă fi mai bună martură a faptelor și evenimentelor unui popor, (decât limba).

«Tote poporele au limba loră. Limba e nedespărțită de dinsele; ea se nasce deodată cu poporul, apare odată cu existența lui și-lă acompaniază pretotindeni, din leagăn până la mormânt. Acesta legătură e așa de intimă, încât unui popor potă la început să-l lipsescă vre unul din elementele necesare culturii s'ale; limba însă nici odată. Ea îl însoțesc pretotindeni și primesce asupra-l urma neperitoare a tuturor vicisitudinilor, prin care a trecut poporul, a totu ce el a simțit și a cugetat; într'unu cuvânt: ea este o adevărată oglindă a vieții lui intime, pentru care cu dreptu cuvântu am putea dice, că *limba e însași națiunea*,» după cum Buffon a ăis că *«stilul este omul.»*

Din aceste premersă, de sigur, ori și cine va presimți importanța studiului limbii noastre materne naționale, ori și cine se va convinge despre cauzele din care avem de a pune cel mai mare pondă pe acestu studiu!

Șiute odată acestea, se vedem care este *scopul*, pentru care se învață limba maternă în școala poporală?

La această întrebare, mai bun răspuns nu pot da de câtă acela, ce-lu aflămă pre pag. 22 a Planului de lecțiuni pentru școlile elementare românești, compusă de d-lu Petri, adecă:

a) a face pre scolară să *înțeleagă cugetele alora*. fie acestea împărțite prin graiă viu sau in scrisă;

b) a-l lumina astfelă, ca și *ei să-și folă împărăși cugetele proprii* la înțelesă, atâtă prin graiă viu, câtă și in scrisă;

c) a-le procura cunoscințele necesare *despre formule și legile lumbei*, ca astfelă să fie in stare a înțelege *producțiunile literare* și — mai târziu, după eșirea din școlă — să le întrebuinteze pentru cultivarea propriă și — adaugemă dela noi — pentru folosulă propriu.

Etă cauzele, din care să înveță limba maternă in școlile populare!

Dar tema mea de față nu să va ocupa cu tôte ramurile acestui învățământă, cari suntă: citirea, gramatica, deprinderile ortografice și deprinderile stilistice, ci numai cu ramulă utină, și și din elă numai cu o parte, precumă vomă vedă îndată.

Să vedemă mai întâi: ce este stilulă?

Cuvântul «stilă» vine dela latinesculă «stilus» ce însemnă ună instrumentă, la ună capetă ascuțită ca ună cuiă, cu care să scria pre table cerate, er la celă alaltă capetă lată ca o daltă, spre a neteji eră celea scrise sau săpate in ceară. Astădi cuvântulă stilă însemnăză modulă de a să esprima cugetele proprie, au imprumutate in scrisă sau cu gura (vedă pag. 60 Școlă Rom. a. 1876).

Stilulă, in sensulă de ađi luată, este corona învățământulă limbistică, florea învățământulă preste totă, căci, *stilulă e însuși omulă*, đice Buffonă. Elaboratele stilistice să numescă ochiă școlă, căci precumă ochiă vedescă vieța spiritulă, așa arată elaboratele stilistice vieța școlă.

Pentru pricepătoriulă de lucru ajunge a vedă elaboratele stilistice ale scolariloră spre a cunósce bunătatea învățământulă, sau ceea ce e totă atăta, abilitatea și dexteritatea învățătoriulă.

Din acestea cauze tractarea stilulă cere totă atențiunea, reclamă totă puterea învățătoriulă.

Învățătoriulă demău de numele ce-lă pörtă va sci că:

1) Dacă cineva vóesce a-și esprima cugetele, trebuc mai întâi să aibă cugete, căci: de unde au-l nu poți lua; unde nu-l nimică,

n'af ce cauta, dice proverbulu. Decî, mai întîiu sê v'a nezui a procura eleviloru cugete.

2) Elu va sci cã cugetele potu rãmãnea ascunsê dacã n'a fi cine sê le scotã la ivealã; decî sê va nesui a-și deprinde elevii bine în corecta vorbire, care este exprimarea cugetelor.

3) Sê va nesui ca elevii sê fie capabili a scrie așa dupã cumu vorbescũ, adecã, sã va nesui ca elevii sê-și potã cãștiga desteritatea de-a-și împãrtãși cugetele nu numai oralu, ci și scripsalu.

Fãcãndu invetãtoriuu acestea, invetã pre elevi limbã, i invetã a cugeta, a vorbi și a scrie celea cugetate și vorbite.

Cãndu invetãtoriuu deprinde pre elevi a-și exprima cugetele în scrisu, atunci îi invetã stilisticã, îi invetã a compune. Dar a compune putemu invetã pre elevi numai atunci, cãndu isũ în stare a-și exprima cugetele în scrisu, și încã într'unu modu chiaru, fluentu, precisu conformu naturei obiectulu, și în conformitate cu firea limbii.

Însê precumũ orî și care scopu, așa și acesta numai purcedîndu gradatũ sê pôte ajunge. Va sê dicã, precumũ mai amintii, dacã e ca elevii sã fie în stare a compune adecã a-și exprima în scrisu cugetele lorũ, atunci e de lipsã ca mai întîiu se-si fiê cãștigat o anumitã desteritate în cugetare, vorbire — espunere si în scriere ceea ce se pôte numai în decursulu instruciunei (vedî Foia Scolasticã din 1884 pag. 139.) Prin urmare în clasele inferiøre (1, 2, 3, 4.) pôte fi vorba numai de unele eserciții pregãtitoare, erũ compozițiunea propriu dîsã are locu numai în clasele mai înalte (în a. V și VI).

(Va urma.)

CANA DE STICLĂ

— *productũ artificialũ.* —

(Continuare și fine)

11. Scopulũ sau folosulũ.

La ce folosimũ cana de sticlã? Spre ce scopũ este pregãtitã? Spre ce scopũ este pregãtitũ pocalulũ? La ce folosimũ încã sticla?

Fără ferestri de sticlă se-ară vedea frumos în casă? Vedeți prun-ciloră! Pără a nu se afla (inventa) sticla nu aveau omeni vasă și alte obiecte de sticlă ca și acuma, ci erau vasă numai de lemnă și metală, cari nu erau acomodate în multe privințe spre a păstra beutura și a bea din ele. Inventându-se și modificându-se sticla în loculă acestora vasă sau înlocuitu vasă făcute din sticlă, cari fiindă mai acomodate și mai frumoasă aducă mare folosă emenimei. Ce facă omeni din sticlă? Numesce unele vasă din sticlă? Spune câteva obiecte făcute din sticlă? Ce e făcută la lampă din sticlă? Sântă forte multe lucruri din sticlă. Sântă în cetăți mari palaturi acoperite cu sticlă. Casele de floră sântă făcute din sticlă. Ară putea cresce florile și plântele și a produce fructe și érna în altă-felă de casă? Forte multe vasă și lucruri folositoare se pregătescă din sticlă, fără de care omeni anevoie ară putea trăi, prin urmare sticla e forte folositoare. Se mulțămimă lui D-deuă pentrucă a lăsată materi din cari se pregătescă sticla.

12. *Reguli morali.*

Sticla e rumpaciósă, se strică ușoră, pentru acă se fiți cu băgare de samă, cândă umblați cu ceva obiectă de sticlă. Sticla este și scumpă. Pentru acă, cândă vă jucați aveți grije de ferestri se nu le spargeți, aruncându mincea, sau bătându-o spre ferestră. Nică în ună modă se nu asviriți cu petrii sau noroiă, că lesne puteți sparge ceva ochiă la ferestrele veciniloră. Cu deosebire cândă âmblași desculți, vă uitați bine se nu vă tăieți în bucăți rupte de sticlă. Ecă o întimplare despre acăsta, Fiți atenți! Micului Andreiă îi plăcea se se juce totă desculță pre afară, elă fugia în tôte părțile fără a băga în samă vorbele bunc ale mamei sale, care îlă dojeni-se mai de multe ori se nu fugă desculță, că i-se pute întimpla ceva réu. De odata mama-sa, care era în casă isprăvindă lucrurile sale, aude nesce vaetări grozave, fuge afară se vedă ce e, ecă vede pre Andreiă plângându în mijloculă curței cu pițiorulă stângă roșă de sânge. Elă sărindă fără grige a călcătă în o bucată de sticlă ascuțită, care a intrată în picioră până la osă. Durerile erau mari și numai anevoie sau putută vindeca în timpă mai îndelungată. Deci feriți-vă se nu pățiți și voi ca Andreiă ne ascultându de ma-

mă-să. La ce să fi atent, cându âmbli cu sticlă? Ce să nu facem cu sticla? Ce a pățit Andrei cel mic, ascultata de mă-să? Bine a âmblat? Dorutulau rēu piciorul? Multu timp la dorut? Bine e a nu asculta de cuvintele bune a-le părintelui? De ce trebuie să ne ferim?

13. *Reasumarea.*

Despre ce am învățat noi în ora acesta? Unde se pot afla cane de sticlă? Câte cane veți tu aicea? De ce mărime pot fi? Ce formă are? Dară tōrtă? De ce colōre pōte fi? Numesce tōte părțile canei de sticlă? Cumu e fundul? Cumu pântecele? Cumu am numit golătatea cu altu cuvânt? Înșirăm tōte materiile din cari se face sticla? Ce facu cu acestea materi? Unde le punu după acea? Ce să întâmplă cu ele? Cumu le dau forma vaselor? Ce facu apoi cu vasele acestea de sticlă ca să fie netede? Cine lucră cu sticla? Unde lucră sticlarii? Unde se află la noi fabrică de sticlă? Spre ce scopu este pregătită cana de sticlă? Avem dară folos de ea? Spune, ce a pățit micul Andrei. Frumosu e cându pruncul ascultă de părinți?

Care-mi va sci spune ce va fi acesta găcitură?

Ce șede mai multu pre masă,

Ca și o coconă aleasă,

    Mai multu totu plină cu apă.

    Din care mai toți se adapă?

Di-o și tu odată? Acumu cu toți.

14. *Compararea.*

Cana de sticlă cu pocalul.

Asēmănările: Ce formă are cana de sticlă? Dar pocalul? Ce formă au ambe? Din ce materie sūntu amândouē? Au ambe fundu? Da gură? Sūntu amēndouē cave?

Diferințele: În ce diferu una de alta? Au ambele tōrtă? Care e mai mare? Cumu e cana de sticlă la mijlocu? Dară pocalul încă e bulbucatu? Cumu e pocalul la mijlocu. Destul. Rogăciunea. Eșitul în ordine.

După ora de propunere 3 elevi critici din cursul superior în frunte cu învăț. de pracsă, în prezența mai multora, câți au ascultat procesul, au cercat părțile defectuoase în relațiune cu cele bune.

CORESPONDINȚĂ.

Esamenul la școlă din Seplac.

Domnule Redactor!

Bine-voiți a da puțin loc în prețuita D-Văstre revistă despre decurgerea examenului din Seplac, unde funcționează ca învățătorul d. Maximilian Silași. — Examenul s'a ținut Duminecă în 7 Mai st. n. încă de dimineața pruncul a asistat împreună cu învățătorul la sta. Liturgie, unde scolarii au cântat conduși de învățătorul. Ceva trebuie se observă la cântări anume: Cântările erau prea smăcite și cuvintele din unele erau rău intonate, ceea ce nu este bine, deoră-ce cântările smăcite, fără modulațiuni frumoase, nu escită de loc pietate, ér la întonare foarte adeseori nu puneau articolul deși trebuia.

Esamenul s'a început după 12 ore, fiind de față Rs. d. protopopul tractual Andrei Anton, mai mulți învățători și câțiva elevi preparandiali. Când am intrat în școlă s'a cântat o cântare scurtă și « Imperate ceresc ». Privind spre dreapta, da cu ochii de o tablă mare, puțin ștersă, însă de loc negrită. Poziția tablei și colora ei imi plăcuseră foarte. Ore n'a știut d. învățătorul, că astăzi are o serbătoare școlară? — me întrebai. Ce lucru greșit ar fi fost dacă o negrea, ar fi spesat uegră de 1—2 cruceri. Esamenul se începe cu 19 băcși și 11 băcete. O bancă era goală, éră într'alta erau numai vreo trei copile. Atâta pruncul

școlari din o comună ca Seplaculă cu 810 suflete de religiunea pr.-cat.? Totuși m'-am mângâiată cu aceea, că dacă isă puțini, voru fi progresatū multū, dar m'-am înșelatū. Primulū obiectū fu religiunea, din care începă a esamina învățatoriulū, cu tôte că ar fi fostū de doritū, ca sē esameneze însuși preotulū ca catechetū alū școlci. Învățatoriulū făcū o întroducere scurtă despre scopul omului, trecū la crearea omului, întrebă mai departe despre ângeri și apoi din istoria biblică despre crearea lumii. Pruncii toți răspundeau foarte încetū. Despărțeminte separate nu am pututū deschilini. În generalū cu religiunea am fostū indestulitū. După aceea pruncii aū cântatū «Carii pre cherubimii». După religiune a urmatū: limba română. Învățatoriulū luă o carte dela o b'iată și incepu a-o frunđari până dete de o biată bucată. Rēu face ori-și care învățatoriū, care ia cartea dela băeții școlari și nu are elū. Acesta mărturisesce despre cea o nepăsare a învățatoriului, de sigurū dlū Silași încă nu a tractatū logicū nici o bucată, ci numai a cetitū cu pruncii. Analisă gramaticală nula. Cu pruncii cei mici nu s'a ocupatū de locū. Scrisorile de probă la făcare de cuprinsū diferitū. Unulū după ortografia etimologică, altulū după cea fonetică, ăr alții după ortografia propriă. O copilă a declamatū: «Școlariulū îndreptatū» de C. Boliacū, dar foarte schimbatū. Unū altū pruncū declamă «Cânteculū plugariului». Pre câtū sumū convinsū acestū ramū, unulū dintre cele mai importante, s'a neglesū foarte tare. Învățatoriulū nu avu stare, cândū era într'o parte, cândū în alta, nu a avutū unū locū anumitū. După limba română a urmatū *computulū*. Cugetamū că baremi în acestū ramū s'a făcutū progresū. Învățatoriulū dă nișce teme de totū ușore și întrebă mai târziu după rezultatū. Nu întrebă, că în ce modū a aflatū rezultatulū. Acesta fu *computulū* mentalū. Cea mai mare temă, care fu lucrată în scrisū a fostū: Unū omū cumpără 24 oi una cu 8 fl.; câtū a datū pre tôte? Creta din întemplantare nu era scōsă, ci după aceea o scōsē d. învățatoriū. Ceva analisă logică la temă nu sē făcū. Pentru a mai distra publiculū, eșiră 2 școlari și o școlăriță afară din bancă și predără «Lupulū capra și curechiulū.» S'a cântatū apoi. «O fētă de păstoriū». Urmără după aceea geografia în legătură cu istoria și constituțiunea. Învățatoriulū făcū o întroducere și trecū la regiunile lumii. Pruncii nu șciaū numai pre cele principale. Vorbiră pruncii puțină despre familiă,

comună, confinele comunei, cercu și comitată. Întrebați fiindu pruncii de cătră ună ôspe despre locuitorii Ungariei, pruncii nu i-au știută respunde, decâtu după mai multe șoptiri ale altui ôspe. Din «Istoria patriei» întrebă despre sântulă Ștefană. Mai multă spunea învătătoriulă, decâtu pruncii. Aici am vădută, că învătătoriulă nu sciă vorbi bine romănescă. Eșpresionii ca «Giula doi» și «Ladislaă doi» în locă de ală doilea. Pre Ladislaă celă sântă l'a numită I. II. nu sciă după carii istoricii. După acăsta a urmată I. maghiră. Băeții aă cetită și tradusă. Ca închiare lăsă pre 3 băeții să răsprezinte dialogulă «Grigoraș și Niculița».

È dreptă, că progresulă atărnă în mare parte dela frecuentărea regulată a școlăi din partea prunciloră, însă nici învătătoriulă, cândă nu își implinescă chemărea cu consciință, nu să pôte escusa.

Gherla la 11 Maiă 1893.

— a. —

D i v e r s e .

Protestanții germăni și școlile confesionalii. Protestanții germăni încă suntă deja sătăi de folosele școlăloră comunale séu a-confesionale. Celă pucină conclusele următore luate de congresulă școlară evangelică din Germănia din anulă trecută acăste ne dovedescă: 1 Dreptulă deosăbiteloră confesiunii asupra școlăi poporale e nedisputabilă, deplină și curată. — 2. Să nu să împedice înființărea școlăloră private confesionale. — 3. Instrucțiunea religiunei aparține la jurisdicțiunea autoritățiloră bisericesci. — 4 Pregătirea docențiloră școlăloră confesionale să să facă în preparandii confesionale de bărbați cari suntă fiș credincioși ai bisericei. — 5 Docenții școlăloră confesionale suntă datorii a face profesiunea